

Cena: 49 Kč

LIDOVÉ NOVINY

132
STRAN
Příběhy, kauzy,
osobnosti

Události

2012

EDICE
101

- Kauza Rath • Metanolová smrt • Vládní zmatek • Poslední Klausův rok
- Pussy Riot • Eurokrize • Londýnská pohádka • Český zlatý tenis

Milí čtenáři,

dostává se vám do rukou třetí ročenka Lidových novin. Ve speciálu Události 2012 najdete na 132 stranách to nejdůležitější a nejzajímavější, co tento rok přinesl.

Po roce lze opakovat mnohé, co bylo řečeno před dvanácti měsíci. V Česku se opět dohadovala vládní koalice kvůli malichernostem, aby se nakonec uklidnila a schválila reformy, které se dotknou všech. Evropská unie musela opět čelit nejtěžší zkoušce od svého založení kvůli krizi kolem Řecka a dalších zadlužených zemí platících eurem. Tento rok ovšem přinesl i neblahý zlom: nástup komunistů do čela krajských vlád. Na čtyři desítky lidí zabil jed v alkoholu. Ve světě dál zuří občanská válka v Sýrii bez větší naděje na mír. A bývalý komunistický agent, který se vrátil do čela Kremlu, si vyřídil účty s Pussy Riot.

Zažili jsme ale i novinku, která nás může naplňovat optimismem. Zdá se, že se konečně začala pořádně vyšetřovat a stíhat korupce, jíž je Česko prolezlé. Svě o tom ve vazební věznici ví především David Rath.

Útěchu a úlevu od všeho šlo hledat ve sportu. Češi překročili na fotbalovém Euru svůj stín a sklízeli medaile v olympijském Londýně. A tenisový podzim? Fed Cup a Davis Cup vyhráli ženy i muži během čtrnácti dnů.

Nejen tyto, ale ještě více událostí najdete na následujících stránkách.

Redakce LN

LIDOVÉ NOVINY – UDÁLOSTI 2012

Speciál Lidových novin, prodejně samostatně

Výkonný ředitel: Dalibor Balšínek **Vedoucí projektu:** Jan Dražan

Art director: Vladimír Dundr

AUTOŘI: Politika a domov: Vladimír Křivka, Jan Kálal, Radek Kedroň, Ondřej Stratilík, Michaela Kabátová, Veronika Berná, Bára Říhová, Veronika Rodríguez, Miloš Šenkýř, Marek Kerles, Daniel Kaiser, Šárka Pálková **Svět:** Petr Pešek, Luboš Palata, Petra Procházková, Jarka Synáčová, Vladimíra Straková, Tereza Šupová, Petr Janoušek **Ekonomika:** Dalibor Martínek, Lenka Zlámalová, David Tramba, Ondřej Linc, Vojtěch Wolf **Kultura:** Jiří Peňás, Jana Machalická, Ondřej Štindl, Michal Bystrov, Pavel Mandys **Sport:** Ondřej Suchan, Václav Cibula, Vítězslav Čermák, Tomáš Vrábek **Redakční spolupráce:** Dan Hrubý, Ondřej Suchan **Fotografie:** MAFRA – vedoucí Jan Zatorský a Michal Růžička **Výroba:** Petr Hloušek **Jazyková redakce:** Petr Grygarčík, Iva Pospíšilová, Petra Klimešová, Alena Snítílová, Pavel Voňka, Marcela Komínová, Lenka Vavříčková, Kateřina Krobová, Johana Breburdová, Veronika Himmelová, Jan Štěpánek **Fotoprodukce:** Ilona Proboštová, Martina Paličková, Bára Buchtová, Iva Šimánková **Scan:** Petr Homolka, Robert Petr **Manažer redakce:** Martin Míček **Inzerce:** Petra Feřtová, Gabriela Rousová, Marie Bočková **Marketing:** Alan Stonawski **Vydavatel:** MAFRA a. s., Anděl Media Centrum, Karla Engliše 519/11, 150 00 Praha 5, IČ 45313351, e-mail: dopisy@lidovky.cz. **Tisk:** Svoboda Press s. r. o.

strana 14

strana 60

strana 78

strana 90

strana 106

Kolaps

České divadlo žilo spory a tahanicemi. Málokdy se stane, aby uměleckou tvorbu zcela překryly organizační, provozní a personální tahanice.

JANA MACHALICKÁ

Divadelníci prakticky celý rok 2012 neřešili nic jiného než transformaci Národního divadla, nefungující systém pražských scén, jejich financování i personální změny (Komedie, Divadlo na Vinohradech). Krize nastala i v Národním divadle Brno, kde činohru téměř zlikvidoval Zdeněk Plachý, v únoru odstoupil a na podzim se postu vzdal i ředitel Daniel Dvořák. Ten měl na nedobrému stavu divadla lví podíl a jen s odřeným hřbetem přestál vzednutí emocí po prohlášení, že zruší operu. Kritika jeho hospodaření se nejdřív zametla pod stůl, ale bylo příliš viditelné, že krizi neřešil, a tak přišel o politickou podporu a raději sám skončil. Jeho odchod pár měsíců před koncem funkčního období působil jako prázdňé gesto – Brno slzy neronilo. Prapor cti v brněnském Národním drží komorní Reduta se zajímavou dramaturgií. Režuruje tu „domácí“ Jan Mikulášek s velkým citem pro divadelní metaforu, a tak není divu, že jeho *Nenápadný půvab buržoazie* pojedje do světa.

Neúcta k Národnímu divadlu

Kauza Národní divadlo skutečně rozkvetla do nebyvalé šíře a bezradnost jejího zřizovatele – ministerstva kultury – kulminovala na podzim, kdy Alena Hanáková bezdůvodně odvolala ředitele první scény Ondřeje Černého. Nastalo vzednutí emocí, úřad předváděl jednu chybu za druhou a ministryně jako osoba netušící, oč jde, se znemožnila doslova „v přímém přenosu“.

K uchláhlení rozhněvaných divadelníků se podnikaly různé kroky a ustavila se též komise. Ta má zformulovat novou podobou Národního, které se ovšem fúzí se Státní operou bez jasného finančního plánu stalo těžko reformovatelným kolosem. Případ má i politické pozadí, je důsledkem přetahování mezi politickými stranami, které ministerstvo kultury obhospodařují (TOP 09 / STAN).

Národní divadlo bylo v obtížné pozici, ale přesto se činohře dařilo opakovaně a úspěšně vyjet do zahraničí a připravit sezonu 2012/13 s hostováním domácích režijních špiček, již na podzim ale musel šéf činohry Dočekal ohlásit změnu plánu: první scéně se opět krátila dotace. Proto nelze uvést nové kusy na Nové scéně. Dočekal se vedle povinné klasiky snaží činohru profilovat a uvádí současné zahraniční tituly a původní dramatiky s aktuální výpovědí, jako *Enron* Lucy Prebbleové, jenž ale měl rozporuplné přijetí.

V Kolowratu Jan Kačer nastudoval současnou baladu – Františákovu *Karlu* –, další současně hře – Steigerwaldově *Mé vzdálené vlasti* – na Nové scéně se bohužel nedostalo adekvátního režijního tvaru, neboť Ivan Rajmont jí zbytečně zatěžkal psychologizováním.

Politická témata v různých podobách stále budují. Oblíbený politický kabaret *Blondatá bestie* se z A Studia Rubín přesunul do Malostranské bese-

● Svatý Václave, ochraňuj divadlo České před ministryní Hanákovou!

dy, ale zato se v Rubínu uvádějí divočejší adaptace klasiky či původní texty zejména Petra Kolečka (*Federer–Nadal, Zakázané uvolnění*). V MeetFactory se o žánr politického divadla originálně pokusil Braňo Holiček (*Politický kabaret aneb Seber si to hovno!*) a inspiraci mezi politiky našel i Roman Sikora (Divadlo Feste Brno), ale jeho *Pohřbívání*, jež se zabývalo Václavem Klausem, vyšlo jako hodně křečovitá zábava.

Konec Komédie

V červenci se v Praze definitivně a za velkého zájmu publika poděkovala Pařízkova Komédie, od září v divadle působí Eva Bergerová a její soubor ze Strašnic, zatím se staví repertoár a přenášejí inscenace. Na řádné hodnocení je brzo i v dalším divadle, kde se za velkých emocí vyměnilo vedení – ve Vinohradském. Ujal se ho Tomáš Töpfer a na podzim už stihl uvést tři premiéry, a zatím to na nic převratného nevypadá, spíš na pěstování skanzeny nebo na ještě větší a vydatnější Fidloučku, ovšem za nemalou sumu z veřejných peněz.

V Praze nezklamalo Dejvické divadlo. Michal Vajdička tu nastudoval dramaturgii povídek Irvina Welshe *Ucpanej systém*, kde trefně poskládal panoptikum přibudlých existencí, mravních deviantů, kteří vše řeší jen agresí. Bavil i *Brian* – kouzelná fantasmagorie Miroslava Krobota, spojující kapelu Rolling Stones v juvenilním věku s Medvídkem Pú. A v Praze se také etablovalo nové uskupení: ve Veletržním paláci vzniklo Studio Hrdinů, kde pod vedením dramaturga Jana Horáka začalo fungovat Divadlo Orlík zaměřené na autorskou tvorbu. Prostor tu našlo i Divadlo Letí, které se agilně věnuje objevování zahraničních her, v tomto směru má kompaktní dramaturgii i Činoherní studio v Ústí. V Klicperově divadle v Hradci Králové vládne David Drábek – píše a režuruje a zjevně si do toho nenechá od nikoho mluvit. Lépe mu to vychází jako autorovi, přenos jeho rozhlasové *Koule* na divadlo vyšel výtečně i díky Pavle Tomicové. Drábkovy autorsko-režijní adaptace klasiky mají zastánce i odpůrce, jejich stylová a významová přebujlost bývá někdy nesnesitelná, i když je vydávána za postmoderní tříšť (*Figaro, Richard III.*) ■

Sbohem, Václave!

■ Divadla se v roce 2012 loučila s Václavem Havlem, a tak se hrály jeho hry. Na Zábradlí David Czesany uvedl *Asanaci*, kde exceloval Jiří Ornest, a v Mladé Boleslavi uvedl Ivo Krobot *Vernisáž a Pět tet* v jednom večeru, inscenace potěšila jako obraz neřízeného pádu do absurdity nové doby. Brněnský *Provázek* zase dojel s **Cirkusem Havel** na festival do francouzského Villeneuve, který probíhá souběžně s tím avignonským. S inscenací tam měl úspěch, a dokonce se na jeden den oba festivaly spojily, aby holdovaly Václavu Havlovi.

průšvih

Nástup komunistů

Podzimní krajské volby přinesly nebyvalý úspěch komunistické straně. Ta vzápětí vstoupila do jednání s ČSSD o krajských koalicích a dnes se – po vyjednávání značně harmonické-

ho rázu – podílejí zástupci KSČM na vládě v devíti českých a moravských krajích. Mnozí v tom spatřují postupující legitimizaci této strany. Vše směřuje k jedinému – koalici KSČM a ČSSD po příštích

parlamentních volbách. Otázka, jmenoval byste vládu za účasti komunistů?, se ostatně stala jednou z nejčastěji kladených v prezidentské kampani.

Foto: MAFRA – FRANTIŠEK VLČEK

■ Salman Rushdie se ve své autobiografii vrací do časů skrývání před Chomejního fatvou.

Mráz od Viewegha a moravské čarodějnice

Český literární rok byl rozhodně pestrý. Navzdory mizivé podpoře, jakou se literatuře dostává od státu, který knižnímu trhu spíše klade překážky ve formě zvyšující se DPH, vzniklo v roce 2012 nečekaně **mnoho pozoruhodných původních knih.**

PAVEL MANDYS

Z literatury uplynulého roku si vybere každý, v nabídce jsou pamflety proti českému korupčnímu prostředí i senzacechtivým médiím, romány o jihočeském venkově, ukrajinských imigrantech či horalkách s magickou mocí, zápisky z psychiatrické léčebny, temná

dystopie nebo historický román o anglických romanticích.

Bohyně proti Brabcové

Zřejmě největším (příjemným) překvapením byl třetí román mladé brněnské prozaičky Kateřiny

■ Michal Viewegh ztratil poslední zábrany.

Petra Hůlová dál mapuje okraje české společnosti.

většina českých médií a ta bulvární si ji vyhlédla za vděčný terč, se Obermannová rozhodla, že jim to vrátí. A formou téměř deníkovou líčí v *Panoptiku českém* své strasti s místními novináři, kteří ji ponižují a ostrakizují, ti slušnější se přinejmenším bojí se s ní ukazovat. Dílo je to ještě egocentričtější než *Tajná kniha* – a již tam byla latka dost vysoko.

Tučkové *Žitkovské bohyně*, který byl relativně příznivě přijat kritikou a stal se nečekaným čtenářským hitem. Tučková pokračuje v metodě, kterou použila již v předchozím *Vyhánění Gerty Schnirch*: pečlivě sbírá materiál (zejména z nedávné historie) a pak ve velkém stylu rozepíše příběh žen, které si dokázaly udržet vnitřní svobodu navzdory společenským tlakům. Ne že by ten román byl dokonalý, ale je to strhující čtení, které dokázalo oslovit i sváteční čtenáře.

Jistým protipólem může být novinka Zuzany Brabcové, jíž kniha vyšla až po dlouhých dvanácti letech od úspěšného dramatu lesbické lásky *Rok perel*. Stropy jsou však výrazně introspektivní prózou, téměř bezdějovou, která se soustředí spíše na kompozici a práci s jazykem. V obou případech virtuózní, nicméně určenou velmi poučenému publiku, které dokáže ocenit styl a neschází mu příběh.

Standardní Urban i Hůlová

Zavedení autoři střední generace publikovali převážně takové knihy, které jim ostudu nedělají, ale ani v jejich bibliografii příliš nevyniknou.

Miloš Urban se odpoutal od temných zákoutí české historie a udělal si výlet do světlejších časů první republiky. Román *Praga Piccola* je portrétem pražské „továrnické“ rodiny a také doby, která takovému podnikání přála, ale byla příliš krátká. Petra Hůlová pokračuje ve zkoumání okrajů současné české společnosti: Po prostitutce a komunistické aktivistce si nyní jako vypravěčku a hlavní hrdinku knihy *Čechy, země zaslíbená* zvolila ukrajinskou uklízečku. Škoda jen, že slibný námět i dobře napsanou postavu nedokázala rozpracovat do komplexnějšího románového celku. A Jiří Hájiček píše v *Rybí krvi* opět o svých domovských jižních Čechách – konkrétně o vesnicích, které musely zaniknout při budování jaderné elektrárny Temelín. Neokázale, civilně, s elementární úctou k lidem i jazyku, jak jsme u něj zvyklí.

Viewegh odhodil zábrany

Formu i témata naopak velmi křiklavé si zvolili dva čeští bestselleristé, přičemž v obou případech se jejich díla blíží více publicistice než fikci. Michal Viewegh v knize *Mráz přichází z Hradu* odhodil i poslední zábrany, které si ještě kladl v předchozí *Mafii v Praze*, a zatímco tam ještě schovával živé vzory pro své antihrdiny za průhledně smyšlenými jmény, tentokrát jsou všichni padouši z českého korupčního hnoje jmenováni. Ne že by to kvalitě knihy pomohlo – ale prodejem nepochybně.

Podobně Irena Obermannová: Poté, co autorka za její indiskrétní *Tajnou knihu* loni zkritizovala

Hejno debutantů

Po loňském slabém roce se vyrojil také značný počet debutantů, mladých i starších. Nejvíce pozornosti na sebe strhlo rozsáhlé dílo *Smrt múz*, pětisetstránkový příběh z literárního prostředí v Anglii v první polovině 19. století, jehož autorkou je teprve triadvacetiletá Marie Michlová. Recenze byly převážně uznalé, byť někteří kritici po prvotním okouzlení z hlubokého ponoru do prostředí a chytře napsaných dialogů své nadšené trochu mírnili.

Dobře přijata byla i prvotina Dory Čechové, jejíž ruské kořeny jsou patrné z témat všech povídek sbírky *Nechtěl jsem být Leninem* – sleduje všednodenní osudy současných Rusů převážně v Moskvě a jejím nejbližším okolí.

Televizní scenárista a filmový publicista Václav Holanec dostal za svůj románový debut *Herci*, příběh o zkoušení Fausta ve třech různých kulísách alternativní historie 50. let, cenu Knižního klubu. Jiný muž podobných profesí Ondřej Štindl (redaktor LN a scenárista) se také vydal na půdu sci-fi a výsledkem je působivá dystopie o životě v zamořeném světě, který si jeho obyvatelé zpestřují stále intenzivnějšími výlety do virtuální reality, nazvaná *Mondschein*.

A dosud spíše adept scenáristiky, triadvacetiletý student FAMU Jaroslav Žváček nabídl sarkastický, chytře vystavený příběh *Lístek na cestu z pekla*. Ač mezi debuty nepatří, za zmínku stojí i rafinovaně satirický druhý román Jiřího Šimáčka *Charakter* o boji dvou zdánlivých outsiderů proti vychytralému šíbrovi.

Tři špalky

V překladové literatuře se letos nepřehlédnutelně tyčí tři rozsáhlé tituly. Podrobná autobiografie Salmana Rushdieho *Joseph Anton* líčí jeho potíže s fatvou imáma Chomejního za „rouhačskou“ knihu *Satanské verše* a především úžas a zoufalství jejího autora nad tím, jak snadno se euroamerická civilizace zdráhá bránit jednu ze svých klíčových idejí, svobodu slova.

Anežka Charvátová v poměrně krátkém odstupu dokázala přeložit další velkolepé dílo chilského světoběžníka Roberta Bolaña 2666, které, podobně jako předtím *Divocí detektivové*, kombinuje poezii s gangsterkou ve spleťtém postmoderním rejži. A nakonec oblíbenec českých čtenářů – Japonec Haruki Murakami – přišel se svým dosud nejrozsáhlejším dílem *IQ84*, které – jak název napovídá – navazuje na Orwellovu klasiku a mísí prvky sci-fi se současností. Má to 768 stran, a ještě to není všechno, pouze první dva díly ze tří. Ke čtení toho je za rok 2012 vskutku dostatek.

Autor je redaktorem časopis iLiteratura.

UDÁLOSTI ROKU 2012 PŘEHLEDNĚ NA JEDNOM MÍSTĚ

Pokud ročenku Lidových novin Události 2012 neseženete v trafikách nebo ve vybraných knihkupectvích (Neoluxor, Kosmas, Fišer), můžete si ji kdykoliv jednoduše objednat přes **SMS** do vaší schránky. Stačí ji poslat ve tvaru **LN UDB JMENO PRIJMENI ULICE CISLO PSC MESTO** (vzor: LN UDB jan novak jindrisska 16 11000 praha 1) na číslo **902 11** a Události 2012 vám doručíme do 5 dnů na uvedenou adresu.

Cena odeslané SMS podle běžného tarifu vašeho operátora, konečná cena za speciál je hrazena příchozí zpoplatněnou SMS ve výši 50 Kč vč. DPH. Službu technicky provozuje ATS, infolinka 776 999 199 (po-pá, 9.00-16.00), www.platmobilem.cz.

**EDICI 101 SI MŮŽETE PŘEČÍST
TAKÉ VE SVÉM IPADU NEBO IPHONU.
VÍCE NA 101.LIDOVKY.CZ
NEBO V APPSTORU.**

